

VÄINÖNTALO – JÄRVISEUDUN MUSEO

TOIMINTAKERTOMUS 2025

Toimisto:

Viskarinaukio 3
62500 Evijärvi
Puh. 044 7699210
Email: leila.qvist-pettersson@evijarvi.fi
<http://museo.evijarvi.fi>

Museot:**Väinöntalo -Järviseudun museo**

Käyntiosoite:
Latukantie 99
62500 Evijärvi
Puh. 044-7699113
Email: leila.qvist-pettersson@evijarvi.fi
<http://museo.evijarvi.fi>

Limonaaditehdasmuseo Limutippu

Käyntiosoite:
Vesitorinmäki
Kauppatie
62500 Evijärvi
Puh. 044-7699113
Email: leila.qvist-pettersson@evijarvi.fi
<http://museo.evijarvi.fi>

Yleistä

Vuonna 1960 käyttöön vihitte Väinöntalo - Järviseudun museo esittelee Etelä-Pohjanmaan Järviseudun talonpoikauskulttuuria. Museon perusti ja sen esineistön on pääosin koontanut kotiseutuneuvos Väinö Tuomaala. Perustamisestaan vuoteen 1989 museo oli Väinö Tuomaalan museosäätiön omistuksessa ja hallinnassa ja siirtyi Evijärven kunnalle.

Väinö Tuomaala toimi museonhoitajana vuoteen 1975 saakka.

Keväällä 1989 museo siirtyi Evijärven kunnan omistukseen ja hallintaan ja museolle palkattiin museoammattillinen henkilö museonhoitajaksi ja museo pääsi valtiosuuden piiriin. Tehtävää hoiti Tuija Ahola vuoden 2009 alkuun saakka.

Väinöntalo – Järviseudun museo putosi pois lakisääteisen valtiosuuden piiristä vuoden 2009 alusta alkaen museolain ja asetuksen muutoksen siirtymäajan päätyttyä. Vuodesta 2009 ei museonhoitajan tointa ole täytetty ja museolla ei ole päätoimisia työntekijöitä.

Väinöntalon museon lisäksi Evijärven kunnan museotoimen hallintaan kuuluu Vesitorninmäellä sijaitseva Limonaaditehdasmuseo Limutippu sekä sen yhteydessä toimiva 1960-luvun asussa oleva litin kioski. Limonaaditehdasmuseo siirtyi kunnan omistukseen vuonna 1991 ja avattiin yleisölle vappuna 1992.

Museoviraston harkinnanvaraista korjausavustusta on haettu säännöllisesti. Korjauksia on pyritty tekemään vuoden 2010 korjaussuunnitelman mukaan. Akuutit korjaustarpeet ovat kuitenkin hidastaneet suunnitelman mukaisten korjausten tekemistä. Korjausvelka suhteessa kunnan taloustilanteeseen alkaa olla niin suuri, että lähitulevaisuudessa joudutaan miettimään jopa rakennusten priorisointia.

Hallinto

Museon omistaa Evijärven kunta ja se kuuluu sivistys- ja hyvinvointitoimialaan. Kertomusvuonna sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan ovat kuuluneet: pj Ann-Helen Mäkelä, Karoliina Lassila, Krista Alkio, Saija-Liisa Niemi, Alexander Mäkelä, Jussi Heikkilä ja Teemu Kauris. Esittelijänä on toiminut sivistys- ja hyvinvointijohtaja Leila Qvist-Pettersson.

Henkilökunta, kökkä ja kesäduunileiriläiset

Museolla on ollut työntekijöitä vain kevät ja kesäkuukausien ajan. Kesällä 2025 museon työntekijöinä toimi Niina Kujala, Marjaana Hinkka ja Hilma Latukka. Rakennusten korjaustyötä tekivät teknisentoimen henkilöstö ja osaan kunnostustöitä on palkattu erikseen määräaikaista työntekijöitä. Ruohonleikkuusta huolehti 4H-yhdistyksen yrittäjänuori.

Kuva 1. Nuorten kesäduunileiri ja tuulimyllyn maalaustyö.

Väinöntalon museolla työskenteli myös Evijärven Taivastelijat ry:n jäseniä, jotka tervasivat tuulimyllyn jalan sekä pajarakennuksen katon talkootyönä. Kesäkuun ensimmäisellä viikolla museon työntekijöillä oli ilo työskennellä nuorten kanssa kesäduunileirillä. Sen järjestävät etsivä nuorisotyö yhdessä koulunuorisotyön ja Evijärven kunnan kanssa. Kesäduunileiri sisältää erilaisia työtehtäviä kunnan eri kohteissa, koulutuksellista sisältöä, hyvää ruokaa ja mukavaa yhdessä tekemistä. Nuoret ahkerivat Väinöntalon museolla tehden siivous- ja pihatöitä, leipomuksia sekä ulkomaalausta. Suurin urakka oli Väinöntalon pihassa olevan tuulimyllyn maalaus, joka saatiin nuorten kanssa valmiiksi. Museolla ovat työskennelleet kesäkuussa myös Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Evijärven Askarepajalaiset korjaustöiden parissa.

Kokoelmat

Väinöntalon museon kokoelmien kokonaismäärä on n. 20.000 esinettä. Pääosin kokoelma on koottu museon perustajan Väinö Tuomaalan aikana.

Museo vastaa Evijärven kotiseutuarkistosta. Kotiseutuarkisto sijaitsee kunnantalon kellarin arkistossa. Valokuvat on arkistoitu omaan huoneeseen kunnantalon yläkertaan.

Digitaalista luettelointia on edistetty kiitettävästi kertomusvuoden aikana. Talven aikana museoesineistöä oli kunnantalolla arkistoimassa työharjoittelija. Digitaalisessa luettelossa on tällä hetkellä lähes 2000 esinettä.

Kokoelman hoitoon kuului 2025 puhdistushuollon lisäksi, luetteloimattomien esineiden luettelointia.

Väinöntalon museon perusnäyttely ja vaihtuvat kesänäyttelyt

Väinöntalon perusnäyttely esittelee talonpoikaiskulttuuria Etelä-Pohjanmaan Järviseudulla. Perusnäyttely on tehty Väinö Tuomaalan aikana ja joitakin osia melko pian Tuomaalan kuoleman jälkeen museosäätiön hallintakaudella. Perusnäyttelyä on uudistettu 1990-luvun alussa ja osa vanhasta perusnäyttelystä, lähinnä ulkorakennuksissa olevia näyttelyn osia, on suljettu yleisöltä rakennusten huonon kunnan vuoksi. Korjausten myötä niitä on avattu uudelleen.

Kesällä 2025 Väinöntalon museolla oli "Sentraali-Sandra" -näyttely. Näyttely kertoi ajasta ennen älypuhelimia Suomessa ja Evijärven kylissä. Evijärven ensimmäinen puhelinkeskus perustettiin 1896. Puhelut siirtyivät tällöin käsivälitteisesti puhelinkeskuksen hoitajan toimesta.

Puhelinkeskkukset automatisoitiin valtaosin 1970-luvulla. Puhelinkeskkukset sijaitsivat Evijärven kylissä usein omassa kodissa ja keskuksen hoitaminen oli naisvaltainen ala. Sekä sentraali, eli puheluiden yhdistäminen, että kotityöt hoidettiin samanaikaisesti.

"Sentraali-Sandra"- näyttely sisälsi jokaiselle jotain; puhelimen historiasta kertoivat paitsi esineet, kuvat ja kirjoitettu tieto, myös Suomi-Filmi-elokuva. Dokumentti kuvasi monipuolisesti paitsi puheluiden yhdistämisestä ja siihen liittyvästä työtä, mutta myös raskasta työtä, kun puhelinlinjoja vedettiin ja linjoja huollettiin. Näyttelyssä oli lupa myös kokeilla entisajan puhelimia ja hakea ensin numero puhelinluettelosta. Sille oli varattu oma pöytä.

Kuva 2. Kesän Sentraali-Sandra-näyttely herätti museoyleisössä paljon muistoja ja tarinoita puhelimista, mutta myös paikallishistoriasta, josta näyttely koostui. Näyttelyn avajaisissa kuultiin mm. "Puhelinlangat laulaa", Tiia Vartion ja Satu Lumiahon soittamana.

Juhlistimme juhannuspäivän näyttelyavajaisissa juhannusta puhelinkeskuksen hoitajien muisteloilla ja juttuhetkellä yleisön kanssa.

Aloitimme tapahtuman tutustumalla "Sentraali-Sandra"-näyttelyyn ja kuulumme Margit Karvosen ja Sinikka Karvosen muisteloita puhelinkeskuksen hoitajina toimimisen ajoilta. Margit ja Sinikka työskentelivät Evijärven kirkonkylän puhelinkeskuksessa. Jatkoimme juhlapäivää elävän musiikin parissa museokahvion herkkujen kera.

Näyttely koostui suurilta osin Matti Kirsilän puhelinkokoelmasta, valokuvista ja muistiinpanoista Evijärven puhelinkeskusten ajoilta. Nykyään puhelinkokoelma on Evijärvi-Seura ry:n, jolta Väinöntalo sai lainaksi esineistöä ja kuvia näyttelyyn. Margit Karvonen on myös säilyttänyt osaa Matti Kirsilän kokoelmista, jotka sisältävät paljon paikallishistoriaa; valokuvia sisällönkuvauksineen, lehtileikkeitä ja esineistöä. Hänen kokoelmallaan näyttely täydentyi. Löytyipä vanhoja puhelimia sekä itse keskus myös kunnantalolta. Näyttelyn kokosi Marjaana Hinkka.

Väinöntalon museon pihapiirissä laidunsivat myös Suomenlammas-uuhet Pipsa, Peppi ja Kukka. Lampaista ilahduttivat etenkin museovieraat, jotka tarjosivat voikukka- ja heinäherkkuja maasta. Antoivatpa välillä myös rapsuttaa villaista turkkiaan.

Limonaaditehdasmuseolla Limutipussa Evijärven kirkonkylällä vesitornin juurella on perusnäyttely ”Punasta limsaa ja nisuusikaa”, joka on valmistunut vuonna 1992. Iiti, evijärveläinen naisryttäjä Edith Kaski (1900-1988) osti limonaaditehtaan 1920-luvulla miehensä Akselin kanssa ja Edith alkoi pyörittää sitä. Hän perusti jopa elokuvateatterin sekä kioskin. Iiti oli paitsi aikansa merkittävämpiä yrittäjiä paikkakunnalla myös pidetty ja sinnikäs esikuva.

Kuva 3. Hilma Hinkka lampaineen Väinöntalolla.

Kuva 4. Limutipun tehdashuone (Kuva: Minttu Saarinen)

Museopedagogiikka

Museon ja koulujen välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittämiseksi museo on kehittänyt museotyöpajoja kouluja varten. Työpajat on suunniteltu alakoulujen oppilaille ja hieman muunneltuna ne soveltuvat myös päiväkotien käyttöön. Elokuun koululaispäivillä halutaan toiminnallisuuden kautta tarjota koululaisille mahdollisuus tutustua omaan historiaansa. Koululaispäivillä museossa paitsi opitaan entisajasta, mutta myös mukavan kulttuurikokemuksen kautta herätetään kiinnostus tulevaisuuden museokäynneille.

Jo perinteeksi muodostuneet toiminnalliset Väinöntalon koululaispäivät vietettiin jälleen elokuussa hieman koulujen alkamisen jälkeen. Vuoden 2025 aiheena oli ”Hummani hei”-hevonen ja vanhat työtavat. Museolla kävi yhteensä noin 240 oppilasta, jotka tulivat Evijärven Kirkonkylän koulusta ja Särkikylän koulusta sekä Ähtävän Överesse skolanista. Koululaispäiviä oli järjestämässä museon työntekijöiden lisäksi MTK-Järviseutu, MK-Paali Oy, Evijärven 4H-yhdistys sekä erityisvieras Teresia Eilonen ja Abbe-

poni. 4H-yhdistys oli saanut koululaispäiviin tukea Järviseuutu-säätiöltä. Koululaispäivien kaava oli sama kuin aina ennenkin: koululaiset jakaantuvat neljään ryhmään, jotka sitten kiertävät neljää eri toimintapistettä.

Ensimmäinen piste oli ulkona Teresia Eilosella ja Abbe-ponilla. Siellä lapset saivat tietoa nykyajan hevosharrastuksesta sekä tutustua hevostarvikkeisiin sekä harjata ja rapsutella ponia. Toisella pisteellä oli museon työntekijä Hilma Latukka, jossa sai tutustua hevostalliin ja vanhanajan hevöskäyttöisiin maatalouskoneisiin. Lopuksi oppilaat saivat ratsastaa oikeilla keppihevosilla.

Kolmannella pisteellä museon päärakennuksen Pohjatuovassa museon työntekijä Niina Kujalan opastuksella valmistettiin vanhanajan herkkua, omenakaurahyvääskää. MK-paali Oy lahjoitti mustakauraryynit herkun valmistamiseen. Mustakaura on vanha vilja, joka on noussut uudelleen suosioon. Lapset saivat itse valmistaa välipalan ja syödä sen. Oli niin herkullista, että tahtoivat reseptin mukaan. Lopuksi etsittiin tuvasta viisi hevosaiheista esinettä, joista yksi oli hevosenkenkä.

Neljännellä pisteellä yläkerrassa, koululaiset pääsivät askartelemaan Evijärven 4H-yhdistyksen Hanna Honkaniemen kanssa. Tällä toimintapisteellä koristeltiin oikeasta hevosenkengästä onnea tuova hevosenkenkä. Lopuksi kokoonnuttiin vielä kuulemaan Hilma Latukan lukemaa tarinaa hölmöläisten maanviljelyksestä.

Kuva 5. Hevosenkenkien koristelua nauhojen ja maalitussein Hannan askartelupisteellä. Teresian Abbe-poni ihastutti oppilaita syksyn 2025 koululaispäivillä.

Tapahtumat

1.6. Museo avattiin yleisölle, jolloin oli ilmainen sisäänpääsy ja Muorin Puodissa uutuus- ja tarjoustuotteita.

Kesäkuun toisella viikolla museolla pidettiin Etsivän nuorisotyön leiri kolmena päivänä. Alperintupa ja ulkorakennukset siivottiin yhdessä viiden nuoren ja etsivän nuorisotyön ohjaajien voimin. Nuoret maalasivat myös tuulimyllyn ja leipoivat museolle kinkkupiirakkaa tapahtumia varten. Välillä nuoret saivat myös käydä ruokkimassa ja rapsuttelemassa lampaita.

14.6. Vietettiin Avoimet kylät-päivää: Museolla oli näytillä upeita vanhoja autoja, kun Keski-Pohjanmaan Autobiilikerho ry vieraili museolla. Museolla oli myös Teresia Eilonen Abbe-ponin kanssa ja tarjosi lapsille ratsastusta. Kesätaitelija Minttu Saarisen johdolla sai taiteilla oman Wunderbaumin. Evijärvelle sopivana teemana oli nahkapaloista valmistettu kalamalli, jonka sai tuoksuttaa eteerisellä öljyllä tai tervalla matkamunistoksi autoonsa. Reijo Kivijärven opastuksella valmistettiin saunavihtoja ja pajupillejä. Saaren Heidillä oli mukana kukko, kana ja viiriäisiä. Elävästä musiikista vastasivat pelimannit Satu Lumiaho ja Tiia Vartio. Perinnekukkaa oli tapahtumassa myynnissä sekä paikallista Kottarin tilan jäätelöä sai ostaa jäätelökioskista. Kahvio ja Muorin Puoti palvelivat vieraita.

Kuva 6. Keski-Pohjanmaan Autobiilikerho ry:n veteraaniautoilijat houkuttelivat museolle laajasti autoharrastajia lähiseudulta. (Kuva: Pekka Hinkka)

21.6. Juhannuspäivänä oli kesänäyttelyn avajaiset, "Sentraali-Sandra". Tilaisuus alkoi näyttelyyn tutustumisella. Sentraali-sandroina olleet Margit Karvonen ja Sinikka Karvonen kertoivat työstään niinä aikoina. Näyttely oli koottu suurimmalta osin Matti Kirsilän puhelinkokoelmasta, valokuvista ja muistiinpanoista. Ohjelmassa oli myös pelimannimusiikkia Tiia Vartion ja Satu Lumiahon esittämänä.

26.6. Väinöntalolla vietettiin perinnelauluiltaa laulaen vanhoja kansanlauluja ja virsiä ja juotiin pullakahvit, joka oli maksullinen. Tilaisuus oli Evankelisluterilaisen srk:n järjestämä. Mukana oli pappi Noora Granvik ja kanttorina Jarkko Korpi.

28.6. Limutippu-museo avattiin yleisölle Evijärven markkinoilla. Limutipun yhteistyökumppanina oli taidetapahtumajärjestelyissä Evijärven 4H ry ja Evijärven kuvataideyhdistys Pisarat ry. Kivikärmes - taidetyöpajassa 4H-nuoret ohjasivat kivien maalausta. Kivistä muodostui pitkä kärmes, joka asetettiin

syksyllä näytteille Pisaroiden ikkunagalleriaan. Kesäkuvataiteilijamme Minttu Saarinen ohjasi yleisölle selfie-työpajassa leikkimielistä ja kaikille sopivaa omakuvapiirustusta toinen silmä suljettuna. Mintun kanssa sai myös taitella muistoksi Wunderbaum-kalan markkinamuistoksi. Marjaana Hinkka esitteli museota ja sen esineistöä sekä teki yhteistyötä Kruunuhäät-hankkeessa morsiamena. Tapahtuman kruunasi Vesitorinmäeltä lähtevä kruunuhääkulkue, joka suuntasi Kauppatien läpi markkinalavalle. Hääkulkue liittyi Järvilakeuden kansalaisopiston Kruunuhäät-hankkeeseen.

Kuva 7. Limutippu-museon luota lähtenyt kruunuhääkulkue saapui markkinalavalle. (Kuva: Maaria Koivula-Talkkari, Kruunuhäät-hanke, Järvilakeuden kansalaisopisto)

6.7. Eino Leinon päivänä vietettiin Runon ja musiikin iltapäivää. Alperintupa oli täynnä runoilija Eino Leinon syntymäpäivänä. Runotapahtuma järjestettiin neljännen kerran. Tällä kertaa ei lausuttukaan Leinon runoja vaan ihan jotain muuta, myös omia tuotoksia. Runonlausujia olivat Kaisu Huhtala, Paula Kultanen, Vieno Maria Mäkelä, Raili Järvinen ja Kaija Finni. Laulusta vastasi Hilja Elgbacka. Säestäjinä toimivat Satu Lumiaho, viulu, ja Tiia Vartio, harmoni. Kahvia tarjottiin pientä maksua vastaan.

16.7. Väinöntalolla oli kehuuta ja musiikkia yhteistyössä Järvilakeuden kansalaisopiston kanssa. Leena Rissa oli opettamassa kehuuta ja sitä sai itsekkin kokeilla. Musiikista vastasi Satu Lumiaho.

Kuva 8. Leena Rissa (vas.) näyttää Hilma Latukalle, miten villaa venytetään ja kierretään kehrätessä. Järvilakeuden kansalaisopiston Kruunuhäät-hanke saapui Väinöntalon museolle.

19.7. Museolla päästiin taiteilemaan kesätaitelija Minttu Saarisen johdolla kuuntelemalla museon äänimaisemaa ja maalaamalla tuntemuksia paperille. Jokaisella tuli aivan erilaisia kokemuksia erilaisista äänistä.

27.7. Pidettiin Väinöntalon perinteiset kesäseurat. Tilaisuus aloitettiin kahvituksella, jossa oli vapaaehtoinen kahvimaksu ja tuotto meni vähävaraisten joulumuistamiin srk:n kautta. Seurakunnasta tilaisuutta olivat pitämässä Kauhavan kirkkopiirin kappalainen Anssi Massinen sekä kanttori Laura Hintsala.

5.8. Museolla tuuletettiin jälleen upeita kansallispukuja. Jokainen sai esitellä oman pukunsa tai puvun osan ja esittää kysymyksiä. Kysymyksiin oli vastaamassa Leena Rissa ja hän antoi myös työnäytettä kehräämisestä. Kahviakin nautittiin.

13.8. Evijärven Taivastelijat ry kävi talkoilla tervaamassa tuulimyllyn jalan ja pajan katon. Talkoissa oli mukana Reijo Ylimaa, Kari Lassila, Ritva Lassila, Erkki Söyrinki, Allan Sarkaranta ja Timo Kultalahti. ahkerille talkoolaisille tarjottiin kinkkupiirakkaa, pullaa, keksiä, kahvia ja mehua.

24.8. Vietettiin paikallismuseopäivää, jolloin museoon oli ilmainen sisäänpääsy. Kävijät saivat tutustua kesänäyttelyihin ja kahvio sekä Muorin Puoti palvelivat yleisöä. Tällä kertaa ei ollut muuta ohjelmaa.

28.8. Vietettiin Tarinailltaa kahvikupposen ääressä. Ilmainen sisäänpääsy. Tarinaillan aiheena olivat ”Sentraali-Sandra”. Margit Karvonen ja Eila Paananen mm. olivat kertomassa tästä työstä ja kokemuksistaan. Järvelän Aimo toi oman vanhan puhelimensa myös näyttille. Myös näyttelyyn käytiin tutustumassa ja kahviteltiin. Kahvi oli tällä kertaa ilmainen.

Kuva 9. Taide on rantautunut museolle jäädäkseen; tekeminen syventää paikkakokemusta. Kuvassa Limutippu-museolla kesätaiteilija Minttu ja museo-oppaana Marjaana. (Kuva: Päivi Kultalahti, Pesarat ry)

Hankkeet

Syksyllä 2024 on haettu Museoviraston avustusrahaa tuulimyllyn korjaukseen vuodelle 2025. Avustusrahaa ei saatu, mutta korjaustoimenpiteet aloitettiin omarahoituksella.

Kraatterijärven Geopark sai UNESCO Global Geopark tunnustuksen 28.3.2024. Evijärven kunta on osa Kraatterijärvi Geopark Unesco-kohdekokonaisuutta. Väinöntalon museo on alueen yksi merkittävimmistä kulttuuriperintökohteista.

Järvilakeuden kansalaisopiston Leader Asiaparin rahoittamassa Kruunuhäät-hankkeessa vaalitaan aineetonta kulttuuriperintöä, joka on erityisen uhanalaista katoamaan. Kruunuhääperinne, kehuu ja musiikki lukeutuvat niihin. Väinöntalon museo oli yhteistyössä hankkeen kanssa kahden tapahtuman osalta.

Tiedotus ja markkinointi

Museon toiminnasta, näyttelyistä ja tapahtumista on tiedotettu paikallisissa ja maakunnallisissa lehdissä.

Maksullisia ilmoituksia ja mainoksia on ollut kotiseutu- ja matkailujulkaisuissa ja liitteissä sekä alueen lehtien kesäliitteissä.

Museolla on omat www-sivut osoitteessa www.vainontalo.blogspot.fi, sivuille pääsee myös Evijärven kunnan sivujen kautta, www.evijarvi.fi. Museon facebook-sivun osoite on <https://www.facebook.com/vainontalo> ja museon tapahtumista tiedotetaan myös Instagramin kautta.

Museo ja yleisö

Väinöntalon museo oli kertomusvuonna avoinna 1.6.–31.8. tiistaista sunnuntaihin klo 11–18 ja 1.9–12.9. arkipäivisin klo 9–15, muulloin sopimuksesta. Juhannusaattona museo oli suljettu. Museon arkisto ja kotiseutuarkisto kunnantalolla olivat käytettävissä arkisin klo 9–15 ympäri vuoden, lukuun ottamatta heinäkuun ja joulukuun sulkuaikaa.

Väinöntalon pääsymaksu oli 6 € aikuiset ja 4 € lapset. Perhelippu (2 aikuista ja mukana olevat lapset) oli 18 €. Alle 7-vuotiaat pääsivät sisään ilmaiseksi. Vähintään 10 hengen ryhmä 5 €/hlö. Kuski ja matkanjohtaja ilmaiseksi. Ilmaiseksi museolla vierailivat myös Evijärven alakoulut. Museokauppa Muorin puoti on avoinna kaikille ilman pääsymaksua. Pelkästään puodissa kävijöitä ei ole tilastoitu erikseen. Limutippuun pääsi vain tilauksesta. Pääsymaksu oli 4 €/ryhmäläinen.

Kertomusvuonna 2025 kävijöitä Väinöntalon museolla oli 1462. Limutippu-museossa oli kesäkuun markkinatapahtuman aikana noin 100 vierailijaa. Limutipussa vieraili tänä kesänä myös ryhmä.

Museokävijät on opastettu museolla suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Samoin opasvihko pääarakennuksesta ulkorakennuskarttoineen on tarjolla yleisölle kolmella kielellä. Yleisötyöhön kuuluu opastus. Kaikille kävijöille on tarjottu opastus ja he ovat sen halutessaan saaneet.

Yleisötyössä on huomioitu myös lapset. Heitä varten museolla on oma leikkiin tarkoitettu aitta, jossa on entisajan leikkikaluja ja kalusteita. Myös pääarakennuksessa on lapsille tarkoitettu leikkinurkkaus. Kesänäyttelyssä oli myös oma puhelinpöytä lapsille ja muille kävijöille, jossa sai vapaasti kokeilla vanhoja puhelinlaitteita.

Museokauppa Muorinpuoti ja museokahvila

Museolla on oma museokauppa Muorinpuoti, joka sijaitsee museon päärakennuksen Alperintuvan eteläpäädyn kamarissa. Museokaupassa on myytävänä mm. evijärveläisten ja lähialueen käsityöläisten tuotteita, Laitilan vanhanajan limonadia, karamelleja, jäätelöä, paikallista hunajaa, kaislaliinoja ja -koreja, kotiseutukirjallisuutta ja -äänitteitä, saippuaa, koruja, avainnauhoja, kangaskasseja, vanhan ajan leluja ym. Muorinpuodissa ja kahvilassa käynti ei edellytä museon pääsymaksun maksamista.

Tilauksesta ja tapahtumien aikana sekä juhannuksesta heinäkuun loppuun on Alperintuvan pohjatuvassa toiminut kahvila. Museon auki ollessa tarjolla on ollut kahvia, teetä, vanhan ajan limonadia sekä leivonnaisia.

Kuva 10. Niina Kujalan loihittimat leivonnaiset kruunaavat tapahtuman kuin tapahtuman. Museokahvila palvelee jokaisena kesän aukiolopäivänä.

Väinöntalon museon tilat

Väinöntalo - Järviseudun museo sijaitsee Evijärven kunnan Kerttuankylässä, n. 12 kilometrin päässä kunnan keskustasta. Museoalueella on seuraavat rakennukset: Alperintupa (Vetelin Räyringistä 1700-luvulta), pikkutupa (Evijärven Kerttuasta 1800-luvulta), tyttöjen aitta (Kortesjärveltä 1700-luvulta), kirkkoaitta (Evijärven Särkikylästä vl.1684), viina-aitta (Kortesjärveltä vl.1707), leikkiaitta (Evijärveltä 1700-luvulta), savusauna, ruumisaitta (Lappajärveltä 1700-luvulta), luhti (Kortesjärveltä 1700-luvulta), tuulimylly (Lappajärveltä), savupirtti/hollitupa (Alajärveltä vl. 1704), lehtilato (Evijärven Sauna-ahosta vl. 1814), sikastiiju (Evijärven Sauna-ahosta vl. 1789), aitta (Kortesjärven Ylikylästä 1700-luvulta), liiterirati-talli (Ähtävältä), riihi (Teerijärveltä vl. 1619), paja (Evijärven Kankkosesta vl. 1845), suupielilato (Kannuksesta vl. 1697) ja niittylato (Evijärven Särkikylästä vl. 1624). Lisäksi alueella on kaksi vinttikaivoa, (kaivot ovat, mutta vinttinosturit ovat lahonneet ja poistettu) pistekota, (pata jäljellä, pistekota lahonnut ja poistettu), tahko, (lahonnut, poistettu), Erkki Lahden muistomerkki, nälkävuoden muistomerkki ja ruumiinhuiluukivi.

Pikkutupa on museon toimisto- ja työtila. Alperintupa on museon päärakennus ja siellä sijaitsevat museokauppa Muorinpuoti, keittiö ja kahvila. Yleisölle avoinna ovat Alperintupa, jossa myös kellarissa eränkäyntiosasto avoinna, ruumisaitta, tyttöjen aitta, kirkkoaitta, viina-aitta, leikkiaitta, vilja-aitta, savusauna, luhti, ja paja. Tuulimylly on lähes korjattu toimintakertomusvuoden aikana. Savupirtti-hollitupa kunnostettiin (osa seinähirsistä, lattialankuista ja kivijalka) edellisen kesän aikana. Muut rakennukset ovat säilytystiloina samoin kuin Alperintuvan kolmannen kerroksen ullakko.

Alperintuvan keittiöön tulee kylmä vesi, siellä on sähkö ja lämminvesivaraaja. Muuten päärakennus on ilman lämmitystä ja pistorasioita. Pikkutuvassa on sähköt, sähkölämmitys ja sinne tulee kylmä sekä lämmin vesi. Pikkutuvassa on myös keittiö sekä henkilökunnan sosiaalitynit. Muut museoalueen rakennukset ovat kylmillään ja ilman sähköä. Valaistus on pikkutuvassa sekä Alperintuvan keittiössä ja pohjatuovassa.

Museolla ei ole murtohälytyslaitteita. Lähin naapuri on alle sadan metrin päässä museoalueelta ja siellä seurataan museoalueen liikennettä museon ollessa suljettu. Museon aukioloajan ulkopuolella kaikki rakennukset on lukittu. Osassa rakennuksista on vanhat perinteiset lukot ja osassa lisäksi Abloy-riippulukot.

Museon takoissa ja uuneissa ei ole pidetty tulita eikä savusaunaa ole lämmitetty enää vuosiin paloturvallisuuden takia. Palolaitoksen ohjeiden mukaisesti on luhdin ja lasten leikkiaitan kulmalla vesitynnyrit sankoineen. Alperintuvassa ja pikkutuvassa on lisäksi käsisammuttimet ja sammutuspeitteet. Tupakoinnin kieltotaulut ovat paloviranomaisten tarkastuksessa määräämissä paikoissa. Tupakoitsijoille on museoalueella osoitettu oma paikkansa museon etupihalla.

Museolla on palovakuutus, jossa kiinteistön ja irtaimiston arvo on arvioitu erikseen.

Limonaaditehdasmuseo käsittää tehdasrakennuksen, jossa on tehdashuone, limonaadivarasto, yleisö-wc:t, kioskin varasto sekä sosiaalitynit. Museon yhteyteen kuuluu myös 1960-luvun asussa oleva litin kioski. Tehdasrakennuksen varasto- ja wc-tiloissa on lämmitys. Kioskissa ja tehdasrakennuksessa on sähköt ja molempiin rakennuksiin tulee vesi. Molemmissa rakennuksissa on Abloy-lukot.

Talous

Museotoimen toimintakulut vuonna 2024 olivat 36 296 € ja toimintatuotot 6 767 €. Vuonna 2025 kesäkauden päätyttyä museon toimintakulut olivat n. 33 150 € ja toimintatuotot n. 4 400 €. Toimintakertomusvuoden lopullinen tulos saadaan tilinpäätöksessä.

Museon katse tulevaan

Limutippu-museon markkinointia ryhmille jatketaan. Limutippua pidetään jatkossakin avoinna yleisölle kylätapahtumien yhteydessä. Vierailta saatu palaute on ollut positiivista. Yleisö on ilahtunut siitä, että Limutippu on ollut avoinna vuosien tauon jälkeen. Nyt myös lapset ja nuoret tietävät Limutipun historiasta ja ovat päässeet tutustumaan limsan valmistuksen historiaan.

Useina vuosina Evijärven Harrastajateatteri on esittänyt museolla näytelmiä kesän aikana. Koronavuosien jälkeen ei ole saatu esiintyjä riittävästi, joten näytelmiä ei ole esitetty. Kertomusvuonna näyttämön kunnostustyöt aloitettiin ja ne jatkuvat vuonna 2026. Harrastajateatterin ja Järvilakeuden kansalaisopiston toimesta on käynnissä kartoitus, josko tuleville kesille saataisi kesäteatteritoiminta käyntiin.

Tuulimyllyn korjausta siipien ja katon osalta jatketaan. Savusaunan kivijalkaa korjataan teknisen toimen henkilöstön työnä talvikauden sulun aikana, samoin kuin Limutippu-museon huopakattoa. Museon päärakennuksen, Alperintuvan, ulkoverhouksen uusimiseen ja maalaukseen tullaan hakemaan ELY:n hankerahoitusta. Alperintuvan pääovet kunnostetaan tulevan juhluvuoden 2026 kunniaksi.

Kuva 11. Taidetyöpajat käynnistyvät Limutippu-museolla Evijärven markkinalauantaina. (Kuva: Minttu Saarinen)

2026 juhluvuoteen liittyy Erkki Lahti (1816–1858) "Pitti-poika", joka oli itseoppinut kuvanveistäjä Evijärveltä. Hänet tunnetaan parhaiten kirkkoveistoksistaan kirkkojen sisäpuolella sekä "vaivaisukoista" monien Pohjanmaan kirkkojen ulkopuolella. "Pitti-pojan" syntymästä tulee kuluneeksi 210 vuotta. Toiseksi juhluvuoteen liittyy Väinö Tuomaala, jonka syntymästä tulee kuluneeksi vuonna 2026 110 vuotta. Tapahtumiin budjetoidaan rahaa. Suunnitelmissa on paitsi tapahtumaa ja juhluvuoden tuotteita museolla myytäväksi. Naapurikunnassa asuvan kuvataiteilijan kanssa on aloitettu yhteistyö juhlatuotteen tiimoilta. Pohjalaisen taiteilijaliiton kanssa on aloitettu yhteistyö kesänäyttelyyn liittyen.

Museotyön kehittämiseksi haetaan Aisapari Leader-hanketta. Hankkeen toteuttajana toimii Evijärven kunnan sivistys- ja hyvinvointitoimiala. Tiedonvälityshanke vastaisi viestinnän ja asiakastyön kehittämiseen tarpeeseen; materiaalia päivitetään sekä monipuolistetaan, toteutetaan opaslehtisistä eri kieliversioita, toteutetaan asiakaskysely ja laaditaan viestintäsuunnitelma, jota aletaan toteuttaa sekä juurruttaa osaksi museotyötä. Tavoitteena on, että museo tulisi yhä laajemmän yleisön tietoisuuteen. Osallisuutta ja kiinnostusta yhteiseen kulttuuriperintöön halutaan lisätä kaiken ikäisten keskuudessa. Tiedonvälityshanke sisältäisi entistä laajempaa yhteistyötä paikallisten yhdistysten kanssa tapahtumien järjestämisessä museolla. Yhteistyö Pietarsaaren Arktisen museo Nanoqin ja Väinöntalon museon välillä on aloitettu syksyllä 2025. Väinöntalolta osallistutaan syyskuussa 2026 kahden päivän ajan kestävään

Muinaismarkkina -tapahtumaan Nanaqissa. Suunnitelmissa on museoiden yhteistä markkinointia, asiantuntijoiden vaihtoa puolin ja toisin tapahtumien yhteydessä sekä kokoelmien lainausta vaihtuviin näyttelyihin.